

Література:

1. Відеоконференція. Наукова бібліотека «Буковина». [Електронний ресурс] Режим доступу: http://buklib.net/component/option,com_jbook/task,view/Itemid,99999999/catid,203/id,9481/
2. Відеоконференції в освітньому процесі. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://bit.edu.nstu.ru/archive/issue-1-2008/videokonferentsii_vnspobrazovatelnom_190/
3. Відеосв'язь і відеоконференція. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://a-kom.ua/solution/vid.htm>
4. Семеніхіна О.В., Удовиченко О.М., Шипиленко А.П. До питання використання відеоконференцій зв'язку в освітніх навчальних закладах // Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики. Збірник наукових праць: В 5-х томах. Т.5. – Кривий Ріг: Видавничий відділ КДПУ, 2010.
5. <http://Skype.com>
6. <http://www.sightspeed.com/>
7. <http://ooVoo.com>
8. <http://www.google.com/talk/intl/ru/>

Семеніхіна О.В., Удовиченко О.М.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ ВИДЕОСВЯЗИ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ

В статье рассмотрены особенности использования технологий видеосвязи на примере собственного опыта проведения видеозащиты квалификационных работ: рассмотрены этапы организации, указаны основные возможные проблемы.

Ключевые слова: видеосвязь, видеоконференция, инновационные технологии обучения.

Semenihina O.V., Udovichenko O. M.

USING OF VIDEO TECHNOLOGY IN THE TRAINING PROCESS

The article touches the features of the use of technologies of visual communication at defence of qualifying works. Authors specify the stages and basic possible problems of organization of such measure.

Key words: visual communication, extra-mural conference by television, innovative technologies of teaching.

УДК 371.13:75.058

Серих Л.В.*

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО ТА ДЕКОРАТИВНО-ВЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА ДО ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ІНТЕРВІЗІЇ

У статті представлено науково-методичні підходи організації та проведення методу інтерв'язі з учителями образотворчого, декоративно-вжиткового мистецтва. Презентовано інтерв'язію керівників гуртків декоративно-вжиткового мистецтва, що дозволяє підвищувати професійну майстерність кожного учасника дискусії.

Ключові слова: підготовка вчителів, образотворче мистецтво, декоративно-вжиткове мистецтво, метод інтерв'язі.

У сучасному інформаційного розвитку й культурному гальмуванні, дуже важливо зрозуміти актуальність і необхідність компетентного викладання образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва в загальноосвітній школі, школі нового типу, що дозволить ефективно формувати в учнів естетичні цінності.

Професійне вдосконалення вчителів образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, становлення висококваліфікованого вчителя, викладача, удосконалення набутих

* Серих Л. В.

ним власних знань, умінь та навичок, використання інноваційних технологій, інтерактивних методів у його особистій педагогічній діяльності – безперечно нагальне питання післядипломної педагогічної освіти.

У багатьох нормативно-правових документах про художньо-естетичну освіту головним виступає виховання духовності, поваги до мистецтва, художньої культури, можливість повноцінного інтелектуального розвитку та адаптації особистості до нових умов розвитку суспільства у третьому тисячолітті. Саме така особистість спроможна впливати на економіку та соціальні стосунки в суспільстві, зокрема, на культурну, морально-естетичну її сферу.

Важливе значення для розв'язання проблеми професійного вдосконалення фахівців мають положення, викладені в теоретичних позиціях учених: (Є. Антонович, Б. Брилія, О. Дем'янчук, Л. Масол, Н. Миропольська, Л. Савенкова, Б. Юсов) – питання формування художньо-естетичних цінностей, розвитку окремих параметрів естетичного досвіду дітей, молоді, їх естетичних почуттів, інтересів, потреб, сприймання, творчої діяльності; психолого-педагогічні принципи формування особистості засобами мистецтва – Н. Берхі, Ю. Крупник, В. Бутенко, Н. Менчинська, Г. Нежнов; формування ціннісних орієнтацій особистості – І. Бех, П. Ігнатенко, О. Сухомлинська; світоглядну функцію мистецтва – Н. Карпова, Б. Неменський, О. Рудницька; взаємодію мистецтва в естетичному вихованні – Л. Масол, О. Мелік-Пашаєв, Г. Шевченко, О. Щолокова; використання інноваційних технологій, інтерактивних методів навчання – І. Захарова, Л. Пироженко, О. Пометун; культурологічний підхід до виховання – Н. Щуркова, М. Киященко, О. Шевнюк. Серед сучасних дисертаційних досліджень, у яких висвітлюється проблема формування естетичного ставлення до мистецтва, особливий інтерес викликають дослідження В. Бутенка, Л. Коваль, І. Регейло, С. Замашної.

Проблема професійного вдосконалення фахівців у системі післядипломної освіти досліджується в роботах українських учених В. Олійник, Н. Клокар, Н. Протасової, Т. Сорочан, у галузі мистецтва С. Ковальнової, М. Найдено, В. Ружицького та ін.

Проведений аналіз науково-методичної літератури і практика свідчать, що вже нагромаджений певний досвід використання поліфункціональних можливостей мистецтва та формування художньо-естетичних цінностей особистості, тому метою статті є підвищення науково-теоретичного, методичного та загальнокультурного рівня вчителів, оволодіння основами й методикою викладання мистецьких дисциплін, розвиток умінь, здібностей, якостей, мотивації, що сприяють інноваційній діяльності, що характеризується системним внесенням якісних змін у навчально-виховний процес загальноосвітнього навчального закладу або закладу позашкільної освіти.

Інтерактивне навчання, на думку О. Пометун і Л. Пироженко [4], – це специфічна форма організації пізнавальної діяльності, що має конкретно передбачувану мету створити комфортні умови навчання, за яких кожний учень відчуватиме свою успішність інтелектуальну спроможність. Головне – інтерактивні методи створюють умови для міжособистісної взаємодії учнів.

Метою інтерактивних технологій навчання є набуття учнями інтеркультурної компетентності – готовності, здатності до комунікативної та кооперативної діяльності, оволодіння комплексом відповідних умінь. Основою інтерактивних педагогічних технологій є спілкування. Спілкування – це форма діяльності, психічного контакту, що здійснюється між людьми як рівноправними партнерами і виявляється в обміні інформацією, взаємовпливі, взаєморозумінні. Вивчення інноваційної діяльності такого типу відбувається за умов: комфортності й довіри; конфіденційності; виконання інсайту (відкриття), використання зворотного зв'язку.

Американський дослідник Тон Шоутон, консультант проекту «Використання інноваційних технологій для підготовки педагогів дошкільників», упроваджує сучасні методи навчання (інтерв'язія, портфоліо, зворотний зв'язок). Цей проект підтримано українськими вченими Л. Даниленко, О. Зайченко, Н. Софій та ін.

На відміну від класичного розуміння навчального процесу вітчизняними вченими, американські дослідники використовують нові терміни, а саме:

- інтерв'язія – метод кооперативного навчання або навчання один від одного і за допомогою один одного у процесі обміну думками, емоціями досвідом тощо;
- метод БУД – метод формування бачення, впорядкування та спільної думки під час проведення зборів;
- метод втручання – метод застосування дії, що впливає на впровадження зміни;
- модель СВММ – вибір можливостей підтримки вчителів, залучених до інноваційної діяльності;
- лінія якості – визначення вимірювання, контроль, удосконалення та забезпечення якості тощо [1, с. 6].

У нашій статті більш детально розглянемо метод інтерв'язії. У багатьох наукових працях дослідники в цілому пояснюють метод інтерв'язії як дружню підтримку й навчання. Інтерв'язія – від французької – навчання, що відбувається в групі за відсутності викладача [1, с. 30]. Інтерв'язія – процес пошуку шляхів розв'язання будь-якої проблеми. У групі кожен має однакові (рівноправні) ролі, де роль того, хто навчається є найважливішою. Інші ролі – консультанта, спостерігача, модератора, того, хто надає зворотній зв'язок, слухача, кореспондента (секретаря) і ментора. Кожен учасник (може бути 5-6 членів) групи привносить власні навчальні цілі. Вони уточнюються і, до певної міри, реалізуються упродовж обговорення. Під час навчання великого значення набуває співпраця. Щоб вона відбувалася ефективно, треба забезпечити сприятливе середовище. Кожен член групи має зробити свій внесок. Мета групової роботи – творча інтеграція поведінки, знань та навичок учасників, їх подальший розвиток у навчанні. Під час реалізації цієї основної мети досягаються й інші цілі. Реальна тематика та взаємодія учасників ведуть до появи багатьох неочікуваних ідей. Робота в групі може розширювати: розуміння існуючих концепцій, демонструвати нові можливості, навчати учасників розглядати ситуації з різних позицій, кристалізувати спільні професійні норми, висловлювати оцінки, ініціювати зміни тощо. Можливими темами для обговорення в групі можуть бути робочі питання, конфліктні ситуації, планування, планування оцінки, визначення проблем організації тощо. Метод інтерв'язії пов'язаний із постановкою пізнавальних запитань (які також можуть стосуватися й інших учасників групи). У таких запитаннях ми можемо зосереджуватися на:

- уточненні ситуації;
- аналізі дій, намірів, поведінки, мотивації;
- зворотному зв'язку щодо поведінки;
- виробленні альтернативних рішень тощо.

Для забезпечення потреб кожна інтерв'язія має знайти своє відображення у звіті (найкраще, що це буде протокол). Звіти здійснюються різними учасниками постійно, коли відбувається інтерв'язія. Такі записи будять відрізнятися за стилем, змістом написання, бо кожен учасник – індивідуальність. Звіти несуть в собі кілька функцій: вони описують основні моменти інтерв'язійного процесу; відображають перспективу автора; є предметом для реагування і пропонують можливості отримати загальний огляд інтерв'язії всієї групи [1, с. 31].

Із досвіду роботи маємо виділити дві причини, з яких очевидно, чому треба вести протокол. Перша – варіанти вирішення проблеми, які запропонував учасник,

розглядаються на наступному заняті (необхідно дізнатися в учасника, як саме він розв'язував цю проблему). На цьому етапі потрібно звернутися до протоколу, щоб переглянути, які були пропозиції щодо вирішення проблеми. Друга причина – опитувальні інтерв'язи дисциплінують вчителів і привчає їх конкретно, логічно й доцільно мислити й раціонально використовувати час. Відтак, для ефективної інтерв'язі протокол є доречним. Секретар обов'язково має запитати учасника: «Якщо, я запишу одним реченням те, про що ви говорили п'ять хвилин, це буде правильно?» У протоколі зазначається проблематичні питання, супроводжуючі питання (з чотирьох-п'яти). Викладач виконує роль наставника, консультанта у процесі реалізації цілей інтерв'язі. Пам'ятаючи про зв'язок між проведенням розмови з групою, викладач має змогу надавати зворотній зв'язок щодо прогресу групи. Технологія групового обговорення проблеми має сім етапів (табл. 1).

Таблиця

Технологія проведення інтерв'язі

№	Етапи інтерв'язі	Сутність інтерв'язі
1	Початок	Обговорення звіту попередньої інтерв'язі
2	Формулювання проблеми (індивідуально)	Кожен формулює проблему індивідуально для кращого розуміння власної педагогічної діяльності та розширення власної педагогічної діяльності
3	Обмін робочими проблемами	Коротке формулювання проблеми, пов'язане з основним питанням
4	Вибір проблеми для наступної інтерв'язі	Вибір проблеми для обговорення. Можливість висловитися має бути у кожного. Доцільно обрати модератора для проведення групового обговорення
5	Пояснення проблеми для наступної інтерв'язі	Керівник дає широке пояснення: контекст, попередня історія. Учасники ставлять уточнюючі питання. Кожен учасник має чітке уявлення стосовно проблеми
6	Інтерв'яз	Упевніться, що центральною є пріоритетна тема для всіх членів групи. Надавайте зворотній зв'язок з позиції експерта. Шукайте альтернативи
7	Висновки	Учасники групи переглядають обговорення і формулюють навчальні моменти, вказують альтернативи, корисні поради. Інші члени групи зазначають, на скільки ці моменти були корисні для них. Коротко підсумуйте, зазначте наступні запитання

Інтерв'яз може проводитися 4 рази на місяць, після кожної чверті. Для ефективної інтерв'язі викладачеві потрібно створювати умови:

- можливість об'єктивно й вибірково привносити власний досвід під час обговорення суттєвих питань;
- здатність слухати інших, особливо «прихований» зміст;
- бажання ділитися власними інсайтами, почуттями, обговорюючи;
- бажання випробувати альтернативи своїми можливостями.

Проблеми в загальноосвітньому навчальному закладі є здебільшого комунікаційними. Зупинимось на такому аспекті комунікації як зворотній зв'язок. Інформація, яку отримав одержувач, і те як він її отримав, називається зворотнім зв'язком [2].

Ефективна інтерв'яз може відбуватися тільки за умови гарної комунікації, оскільки проблеми на роботі є здебільшого комунікаційними. Зупинимось на такому аспекті комунікації як зворотній зв'язок (рис. 1).

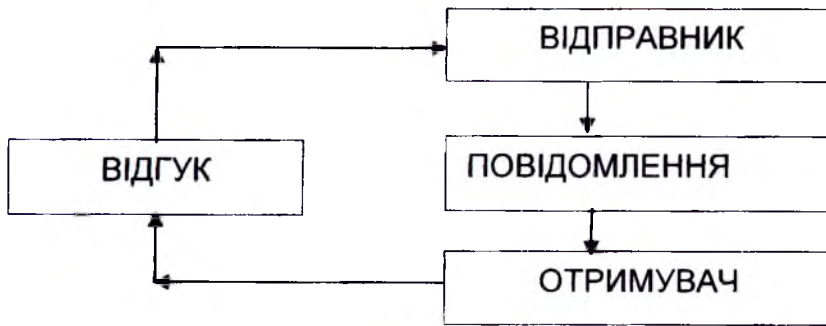

Рис. 1. Зворотний зв'язок

Зворотний зв'язок має три основні функції: посилити позитивну поведінку і стимулювати її в подальшому, визначаючи її; виправити поведінку, яка не допомагає особистості або групі в досягненні цілей; уточнити стосунки між людьми і більше розуміти один одного. Надання й отримання зворотного можна навчитися, що потребує постійної практики. Отримувач може надати зворотній зв'язок кількома способами: вербальним (словом); невербальним (усмішка, похитування головою, жест тощо); неусвідомленим (позіхання тощо).

Комунікація – це не лише те, що говорить людина, а й те, як вона це робить. Повідомлення містить більше, ніж те, що фактично сказано. Велику роль відіграє невербальна поведінка (вібрація голосу, вираз обличчя, мова жестів тощо). Виокремлено чотири аспекти комунікаційного повідомлення – аспектний зміст – стосується змісту предмета, інформації; аспект стосунків – показує ставлення того, хто посилає повідомлення до отримувача цього повідомлення; експресивний аспект – характеризує самого відправника повідомлення, його почуття, цінності тощо; аспект звертання – закликає отримувача повідомлення здійснювати або не здійснювати ті чи інші дії.

Можливості організації ефективної дискусії можуть бути збільшені через створення вільного простору, де вчителі спілкуватимуться не тільки один з одним, але з навколишнім середовищем (таблиці, моделі, презентації тощо).

Наведемо приклад інтервізії керівників гуртків декоративно-ужиткового мистецтва, які у своїй роботі мають безліч проблем. Прослідкуємо вирішення однієї проблеми в інтервізійній групі керівників гуртків декоративно-прикладного мистецтва Сумського палацу дітей та юнацтва, яка становить 5 осіб. Обравши модератора або фасилітатора, людину, що буде ставити запитання й коригувати роботу групи, розпочинається інтервізія. Почергово висловлюються учасниками групи і *висуваються теми*, проблеми, які їх найбільше тривожать, бентежать, хвилюють у викладанні гурткової роботи:

- 1) наповнюваність груп декоративно-прикладного мистецтва;
- 2) доцільність мати в групах позашкільних навчальних закладах 15 учнів-вихованців;
- 3) відвідування занять гуртків керівниками навчального закладу, що сприймаються як кара педагогові;
- 4) заняття в гуртках і заняття в школі часто збігаються за часом проведення;
- 5) фінансові проблеми, що існують у роботі гуртків.

Модератор уточнює у членів групи, чи всі учасники висловилися й чи досить толерантно він працював з ними.

Другий етап роботи інтервізійної групи – остаточне визначення теми-проблеми, яку учасники групи розглядатимуть сьогодні. Обрана тема дискусії «Наповнюваність груп декоративно-прикладного мистецтва в позашкільному навчальному закладі». Модератор

прагне налаштувати членів групи на розв'язання цієї проблеми.

Третій етап дискусії – пояснення проблеми. Уточнюється суть проблеми. Ставить питання: «У чому полягає сутність проблеми?» і за умови розуміння питання всі учасниками можна розпочинати наступний етап. Якщо проблема не зрозуміла з певних причин, запитання повторюють ще раз.

Четвертий етап інтервізії – висування пропозицій щодо вирішення обраної проблеми. На цьому етапі творчість учасників ніхто не має обмежувати, навіть, якщо рішення будуть формальними. Учасники інтервізії один за одним висловлюють власні думки щодо вирішення даної проблеми: розміщення реклами щодо напрямів діяльності гуртків; налагодження виставкової діяльності; зацікавленість вихованців безпосередньо в занятті; зв'язок керівника гуртка з батьками вихованців; особливі зв'язки з учителями школою, де навчаються вихованці; взаємозв'язок з іншими гуртками та творчими об'єднаннями; участь у конкурсах, виставках місцевого, районного, обласного рівня; проведення колективних масових заходів (Дні народження, родинні свята тощо); проведення рольових ігор на конкурсній основі; Гурток одного дня; подорожі та екскурсії до місцевих митців, народних майстрів; виступи на батьківських зборах з демонстрацією матеріалів і зразків робіт учнів.

П'ятий етап дискусії – підведення підсумків. Отже, якщо ми будемо працювати таким орієнтовним планом дій, то наповнюваність груп декоративно-прикладного мистецтва обов'язково стане відповідною до нормативно-правових документів, а саме 15 вихованців, і, навіть, збільшиться. На цьому етапі кожен учасник групи має замислитися над тим, що саме він «узяв» для себе з дискусії, чого навчився. З інтервізії вчать не тільки учасники групи, а й спостерігачі, долучені до перегляду роботи групи.

Висновки: інтервізія може проводитися для того, щоб змінити стиль викладання управління, вироблення навичок спілкування, підтримки дисципліни тощо. Учасники груп мають глибоко «зануритись» у гру, щоб знайти вирішення проблеми. Під час роботи знадобиться певний час, щоб зрозуміти, що більш досвідчені педагоги не можуть тільки повчати молодих колег, іноді вчителі-початківці висувають пропозиції, за які їм вдячні учасники дискусії. Саме це й відрізняє інтервізію від інших засобів спілкування.

Інтервізія спрямована на комунікацію, осмислення того, що наші колеги, партнери можуть мати інші думки і бачення. Якщо порівняти *інтервізію* й *супервізію*, то можна відзначити, що *супервізія* – це власне «над» спілкування, інтервізія – «між» спілкування.

Передбачається, що в кожного з досвідчених педагогів рівень дисципліни, розуміння на кожному етапі інтервізії дуже високий. На етапі виникнення проблеми потрібно критично ставити питання для з'ясування проблеми. На етапі висування пропозицій не можна говорити, що одна пропозиція більш слухна, ніж інша. Склад групи бажано залишати постійним. Якщо в інтервізійній групі має бути критерій, за яким фахівців об'єднують в одну групу, то це тільки те, що вони мають бути на однаковій посаді, тобто «рівні» учасники. Комунікація в команді є комплексним процесом. Дуже важливо, щоб члени команди усвідомлювали власну комунікаційну поведінку та її вплив на досягнення мети. Отже, інтервізія «змушує» педагогів розвивати свій професіоналізм.

Особливостям проведення такої роботи можуть бути присвячені подальші наукові розвідки.

Література:

1. Менеджмент керівників закладів дошкільної і початкової освіти: Навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Шоутен Т. [та ін.]. – К.: Всеукр. фонд «Крок за кроком», 2008. – 112 с.
2. Iersel J. V. Метод інтерв'їзії в роботі керівника школи / J. V. Iersel. – К., 1996. – 104 с.
3. Loon J. Van Про навчальні навички та навчальні стилі / J. Van Loon. – К.: Maqistrum, 1996. – 68 с.
4. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод., посібник / О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: В.С.К., 2004. – 192 с.

Серых Л.В.

ПОДГОТОВКА УЧИТЕЛЕЙ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО И ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО ИСКУССТВА К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ МЕТОДА ИНТЕРВИЗИИ

В статье представлены научно-методологические подходы к организации и проведению метода интервизии с учителями изобразительного декоративно-прикладного искусства. Презентована интервизия руководителей кружков декоративно-прикладного искусства, которая позволяет повысить профессиональное мастерство каждого участника дискуссии.

Ключевые слова: подготовка учителей, изобразительное искусство, декоративно-прикладное искусство, метод интервизии.

Serykh L.V.

PREPARATION OF TEACHERS OF FINE AND DECORATIVELY-APPLIED ART TO THE USE OF METHOD OF INTERVIZIYA

Scientifically-methodological approaches to organization and conducting of method of interviziya with the teachers of the fine decoratively-applied art are represented in the article. Presented interviziya leaders of groups the decoratively-applied art, which allows to promote professional trade of every participant of discussion.

Key words: preparation of teachers, fine art, decoratively-applied art, method of interviziya.

УДК 37.013.75

*Сидоренко Л.С.**

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

У статті розглядається модель формування духовних цінностей майбутніх учителів початкової школи засобами навчально-виховної діяльності в контексті професійної підготовки.

Ключові слова: духовні цінності, готовність до моральної підтримки.

Актуальність проблеми формування духовних цінностей майбутніх учителів початкової школи полягає в розв'язанні існуючого на сьогодні протиріччя: між набуттям майбутнім викладачем професійних знань, умінь і навичок, а з іншого – прищепленням йому соціально-значущих морально-духовних якостей як представникові інтелектуальної еліти суспільства й вихователю наступного покоління.

Як відзначає у своєму дослідженні А. Донцов, складність проблеми морально-духовного розвитку майбутнього вчителя полягає в тому, що наше суспільство перебуває в інтенсивному трансформаційному стані [1, с. 37]. А стабілізація і покращення стану суспільства можливе лише за умови удосконалення виховної функції системи освіти і підвищення її дійового впливу на всі сфери суспільного життя. Аналізуючи стан сучасної вищої педагогічної освіти, І. Зязюн

* Сидоренко Л.С.